

Passage uit Interview met Alfred Edelstein en Karin van Coeverden – makers van de documentaire RawaGedeh van RTL5 uit 1995.

Stef Scagliola (**SS**)

Alfred Edelstein (**AE**)

Karin van Coeverden (**KvC**)

SS: hoe is het idee ontstaan om hier een documentaire over te maken?

AE: in najaar van 94 in contact gekomen met een meneer wiens naam ik niet mag noemen, hij leeft niet meer, maar ik moet me daaraan houden, die vertelde dat er in Rawagedeh verschrikkelijke en ontoelaatbare dingen waren gebeurd. Wat zijn rol was weten we niet, hij wilde daar niet over praten, doet er ook niet toe. Vervolgens hebben wij de archieven geraadpleegd, heeft mijn collega (KvC) gedaan, er bleek het een en ander over bekend te zijn .

Vervolgens zijn we in de eerste weken van 1995 naar Indonesië gegaan, maar dat had niets met RG te maken, wij maakten een documentaire over Japans-Nederlandse nakomelingen. (*dit deel heb ik ingekort*) 'Het schuldgevoel dat je bestaat'. In die maanden daarvoor af gaande veel research, heel kort draaischema.

Toen we daar toch waren, hebben wij contact gehad met een aantal personen van de zogenaamde generatie 45, nls sprekend, mensen uit middenkader, MHS doorlopen, magazijnbeheerder,

SS: hoe zijn jullie met de mensen in contact gekomen?

AE: via, via, we hadden wat voorbereidingen getroffen, we waren in contact gekomen met een man die prominent lid was van die groep, in NL opgeleid, en die was na de onafhankelijkheid van Indonesië, ambassadeur geweest in landen die behoorden tot de organisatie van niet gebonden landen, o.a. in Ghana gestationeerd geweest,

KvC: hij heeft ons toen op een diner uitgenodigd

AE: ja, die meneer heette Iwan Stambul, een aantal keer met deze mensen gesproken, en die hebben ons bevestigd wat er in die plaats gebeurd zou zijn, dus bij terugkeer, de zaak verder zijn gaan voorbereiden, maar er was heel weinig gepubliceerd, er werd wel genoemd, maar daar hield het mee op. We moesten het doen met het relaas van deze oudere heren, Inmiddels was het wel zo, dat deze ambassadeur zei: dit is belangrijk voor ons, jullie moeten hier wat mee doen, en wij zullen jullie helpen om dit tot een goed einde te brengen. Die hadden ons meteen verteld dat we niet hoefden te rekenen op ressentimenten, dat we daar gewoon ons werk zouden kunnen doen. Dan kom je in de fase waar je als vrij televisiemaker onherroepelijk terecht komt, en dat is het aan de man brengen van het onderwerp.

KvC: misschien is het ook wel, want het is natuurlijk opvallend dat het bij een commerciële omroep is uitgezonden en niet bij een gewone omroep

SS: ja, dat was precies wat ik wilde vragen, waarom niet VPRO , KRO

AE: niemand was geïnteresseerd, zo van, dat is een oud verhaal, dat weten nu wel.

KvC: het is vaak zo met historische onderwerpen, het moet maar net in de belangstelling liggen, van de gene die het aan moet nemen, het is vaak een toevalstreffer, WOII is herkenbaarder voor mensen, dit zegt de gemiddelde kijker niets, maar ook de gemiddelde aankopen

SS: jullie hebben nee op het verzoek tot financiering gekregen, terwijl het later heel sensationeel nieuws zou worden, wat was jullie eigen reactie hierop destijds?

AE: klopt, we spreken hier over een tijdsbestek dat de publieke tv steeds commerciëler is gaan denken, als leiding van een omroep, als je met een buitencategorie onderwerp komt, dat niet tot de algemene interesse van het publiek behoort, dan is men daar huiverig voor, liever iets over euthanasie dan iets ver weg in een warm land. Men was niet geïnteresseerd,

SS: en waarom RTL5 dan wel?

AE: nou dat is heel eenvoudig, RTL5 werd geleid door Rick Rensen, voormalig journalist van NRC Handelsblad, die met journalistieke bril naar onderwerpen kijkt, we kenden hem, hij had meteen belangstelling, ook omdat de 50ste verjaardag van de onafhankelijkheid stond aan te komen, en de koningin en kabinetsleden op bezoek zouden gaan bij Soeharto.

(Rik heeft wel als kind in Indonesië gewoond, maar geen vader als Indie-veteraan)

Je kon heel snel zaken doen met commerciële omroepen, was snel beklonken, en we kregen carte blanche, ga het maar maken.

KvC: hij is een keer bij de montage geweest

AE: dus we zijn toen, het was alleemaal vrij laat, we zijn pas in juni vertrokken naar Indonesië,

SS: hoe heb je gezorgd dat er mensen waren die het voorwerk hadden gedaan?

AE: wij hadden de vertegenwoordigers van generatie 45, die hadden voor ons een aantal mensen geselecteerd, die kennis hadden van publiciteit en televisie wezen, ze hadden een meneer gevonden, die een paar jaar in NL bij de Wereld omroep had gewerkt, bij de Indonesische afdeling, ik ben zijn naam kwijt, na de oorlog geboren, een Indonesier. Een belangrijke reden dat we zo laat waren had te maken met de visum problemen die we met Indonesië hadden,

(tussenstuk met uitleg dat ze documentaire uit januari hebben gedraaid op toeristen visum, met stiekeme hulp van cultureel attache van ambassade die zei dat zij vrienden waren en daarom camera en zo mochten meenemen, want ze hadden nog steeds geen visum, voor volgende reis voor RG weer gevraagd waar het bleef, met zakenpaspoort stempel gehaald, zodat ze niet konden zien dat ze al geweest waren)

AE: dus toen we daar aankwamen, dachten ze dat we een filmpje gingen maken over Jap=Ind nakomelingen, maar dat hadden we al in Januari gedaan. We zijn toen ontvangen door meneer Effendi en meneer Alief

KvC: we kregen ook 2 mensen van de overheid mee

AE: dat was een van die mannen die bij de Wereld omroep had gewerkt. Dat bleek later gewoon een officiële gids van de overheid te zijn,

SS: ja, dat is een punt wat heel bijzonder is, het feit dat jullie dat hebben mogen doen, met medeweten van Indonesische autoriteiten,

KvC: ja, maar die dachten dat wij plan A gingen uitvoeren,

AE: de ambassade hier, wist niet beter dan dat wij iets gingen doen met Jap Ind nakomelingen en zullen dat met BuZa in Jakarta hebben gecommuniceerd, maar, de onderlinge communicatie niet optimaal zijn geweest, want tegelijkertijd waren de mensen van generatie 45, met als belangrijkste persoon Stambul, die hadden voor ons een programma voorbereid.

Toen zijn we daar aangekomen, je moest je toen nog melden bij een bep departement, daar kregen we stempels, eindeloos zitten wachten op kantoor, met die heren, en toen konden we verder, maar steeds werd er gevraagd: het is toch wel Tempu Doloe? Ja, , ja meneer het is Tempu Dulu.